

скелетних м'язів. У дорослих припиняється ріст кісток у довжину, а їхні хрящові частини замінюються кістковою тканиною, у осіб літнього віку відбуваються зміни опорно-руховому апараті, погіршуються процеси координації рухів, відбувається втрата еластичності у хрящах та зв'язках, зменшення еластичності та збільшення товщини синовіальної капсули, зменшення виділення синовіальної рідини зумовлює погіршення роботи суглобового апарата, скованість рухів, зменшення амплітуди та швидкості рухів у суглобах, в літньому віці як у чоловіків, так і у жінок можуть зменшуватися розміри плечового пояса, у людей похилого віку стоншується кірковий шар кістки, кістковий канал розширюється.

ФАУНА ДЕННИХ ЛУСКОКРИЛИХ ОКОЛИЦЬ М. ПОЛТАВА

Юрович С.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – Закалюжний В.М., кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент кафедри біології і основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Булавовусі лускокрилі (*Rhopalocera*, *Lepidoptera*) – одна з активних груп запилювачів, яка відіграє вирішальну роль у функціонуванні фітоценозів.

Денні метелики виявились особливо вразливими до антропогенних впливів і належать до однієї з груп тварин, що опинилась під загрозою зникнення. Особливого значення дослідження денних булавовусих лускокрилих набувають на урбанізованих територіях, де природні екосистеми зазнають трансформації та деградації [1, 2].

Окремої уваги в цьому аспекті заслуговують локально розповсюджені, вразливі та рідкісні види, що входять до списку Червоної книги України (ЧКУ) [4, 5].

Дослідження проводилися на попередньо спланованих маршрутах в околицях сіл Гожули, Яківці (Полтавський міський парк), Розсошенці, Копили, Терешки, Горбанівка, Кротенки та уздовж правого берега річки Ворскла у межах м. Полтави протягом весняно-літньо-осіннього періодів 2015-2017 рр. Місцями збору матеріалу слугували відкриті ділянки із трав'янистою рослинністю (степові схили, лучні та псамофітні ценози), а також лісові угруповання.

Метою даної роботи є встановлення видового складу та особливостей поширення булавовусих лускокрилих в околицях м. Полтави – типового обласного центру України, що є осередком різнопланового антропогенного тиску на прилеглі природні екосистеми. Ідентифікацію видів проводили згідно з науковими вимогами [1, 3].

За результатами проведеного дослідження, в урбанізованих околицях м. Полтави виявлено 62 види денних Лускокрилих, що належать до 40 родів і 5 родин. Чотири види із цього списку занесені до ЧКУ (*Zerynthia polyxena* Den. & Schif., *Iphiclides podalirius* L., *Papilio machaon* L., *Leptidea morsei* Fenton, *Apatura iris* L.).

Домінуючими родинами за кількістю видів є *Nymphalidae* (27) та *Licaenidae* (17), проміжне положення займає родина *Pieridae* (12), найменшим видовим багатством відрізняються родини *Papilionidae* (3) та *Hespiridae* (3).

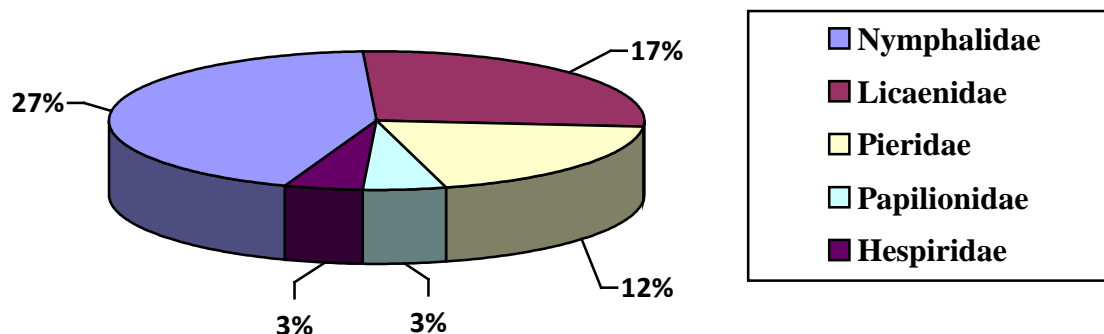

Рис. 1. Домінування родин

Фауністичне ядро *Rhopalocera* у районі досліджень, виділене на підставі аналізу частоти трапляння, складається із 13 найбільш поширених видів – *Ochlodes venatus* Bremer & Grey, *Pieris rapae* L., *Pieris napi* L., *Lycaena dispar* Haw., *Cupido minimus* Fuessly, *Lasiommata megera* L., *Coenonympha pamphilus* L., *Maniola jurtina* L., *Vanessa cardui* L., *Inachis io* L., *Polygonia c-album* L., *Nymphalis polychloros* L., *Melitaea didyma* Esp. (ЧТ склала 89-100%).

Висновки. Отже, в результаті проведених досліджень отримано оригінальні дані про сучасний стан фауни денних лускокрилих урбанізованих околиць міста Полтави. Загалом у районі досліджень були зареєстровані 62 види *Rhopalocera* із 40 родів та 5 родин, з яких найбагатшими за кількістю видів є родини *Nymphalidae* (44% списку) та *Licaenidae* (27%). У складі вивченої фауни відмічено 5 видів, занесених до Червоної книги України (*Zerynthia polyxena*, *Iphiclides podalirius*, *Papilio machaon*, *Leptidea morsei*, *Apatura iris*). Видове багатство станцій перебувало у залежності від різноманіття умов біотопу і зокрема, характеру рослинного покриття.

Охорона рідкісних лускокрилих повинна базуватися на застосуванні активних методів підтримання просторової структури біотопів шляхом мозаїчного викошування або регульованого випасання худоби у поєднанні з моніторингом чисельності популяцій цих видів.

Список використаних джерел:

1. Бей-Биенко Г.Я. Общая энтомология: учебник для студентов университетов / Г.Я. Бей-Биенко. – М.: Высшая школа, 1980. – 580 с.
2. Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах: Матеріали VII Міжнародної наукової конференції / К.К. Голобородько, Ю.М. Крайнік. – Дніпропетровськ: Адверта, 2013. – С. 132–134.
3. Некрутенко Ю.П., Чиколовець В.В. Денні метелики України. – К.: Вид-во В. Раєвського, 2005. – 232 с.
4. Перелік тварин Полтавської області, занесених до Червоної книги України, 2005. URL: <http://www.eco-poltava.gov.ua/chervonk.htm> (дата звернення: 15.03.2019).
5. Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.